

VL 5. TĚ.

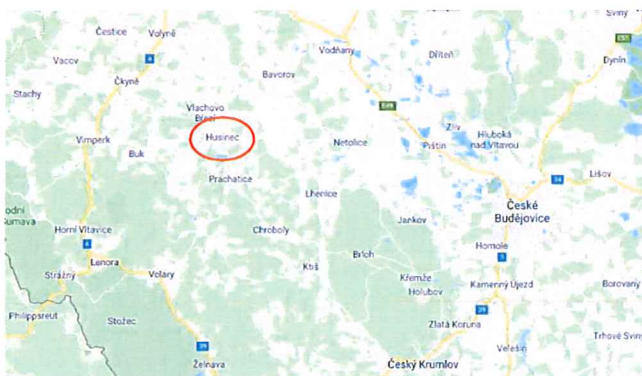
VYTISKNOV, PŘEČÍST,
KALOŽIT

JAN HUS

*1370 + 1415

Narodil se v Husinci. Studoval na Karlově univerzitě. Později se stal i profesorem – MISTREM - na této univerzitě. Kázal v Betlémské kapli. V Praze.

Husinec

Betlémská kaple

Jan Hus kritizoval chování církve, především prodávání tzv. ODPUSTKŮ – kupování si odpuštění za hříchy, které člověk vykonal. Představitelé církve se nechovali podle pravidel, která kázali – nežili v pokoře a skromnosti. Toto chování J. Hus kritizoval a kázal v Betlémské kapli. Kázání mu bylo zakázáno, odjel na venkov, kde v kázání pokračoval.

V roce 1414 byl pozván na církevní sněm (KONCIL) do Kostnice (Švýcarsko) kam ho pozval Zikmund Lucemburský (syn Karla IV.), aby své učení odvolal. Jan Hus své učení a názory neodvolal - byl prohlášen za **KACÍŘE** (ten, kdo nesdílí učení církve) a byl 6. července 1415 **upálen** na hranici. **6.7.** je dnes **státním svátkem**.

Odpustek

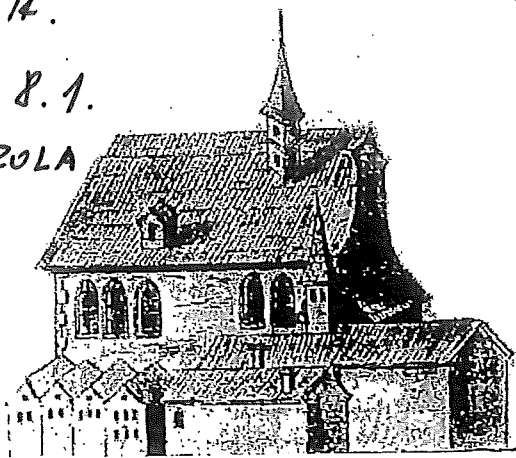

upálení Jana Husa

VL 5.12.

PL 1 8.1.

KONTROLA

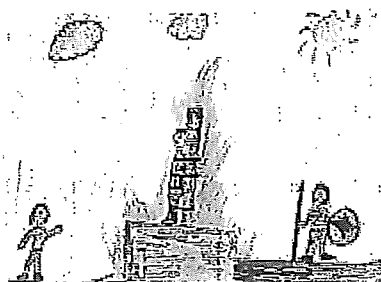

Kaple Betlémská

Pražská Betlémská kaple byla založena a vybudována pro kázání, tedy ne pro bohoslužby ani podávání svátosti. Kázání tu byla zahájena na podzim roku 1394. Byla vedena v češtině, tedy nikoliv jako dosud v latině či v němčině. Založil ji roku 1391 dvořan Václava IV. Jan z Mühelheimu se svou manželkou a kramářem Václavem Křížem.

Kaple měla plochu téměř 800 metrů čtverečních a tvar lichoběžníku. Pro svou

skromnou výzdobu byla hanlivě nazývána stodolou. Vešly se sem tři tisíce lidí. Jan Hus tu kázal v letech 1402 - 1412 až sedmkrát denně. Zájem Pražanů o jeho slova rozzlobil papeže natolik, že kvůli tomu roku 1409 zakázal kázání ve všech soukromých kaplích (to byla i Betlémská kaple). Roku 1412 ji dokonce nařídil zbourat. K tomu ovšem nedošlo.

Upálení Jana Husa

Jan Hus se na koncilu v Kostnici snažil obhájit své učení. Církev však nepřipustila diskusi, podle ní šlo o výsledek nebezpečného kacíře. Pro církevní hodnostáře mohl být jediný výsledek - Hus musí odvolat své

názory. Jan Hus si ale odmítl zachránit život výměnou za odvolání, byl proto odsouzen na smrt a předán k výkonu trestu světské moci.

Jako kacíř byl odsouzen k tehdy jedinému možnému trestu smrti - upálení. 6. července 1415 byl potupně zbaven kněžského svěcení a za městem, na břehu Bodamského jezera, byl upálen. Poprava ale nezadusila v Čechách jeho myšlenky. Protestní listy proti Husovu upálení opatřilo svou pečeti 452 českých šlechticů. Další přívrženci se hlásili k Husovu učení. Stmeloval je jednotný symbol - kalich. Památku Jana Husa si dodnes každoročně 6. července připomínáme jako státní svátek.

A/ ROZHODNI

1. Za jakým účelem byla vybudovaná Betlémská kaple
 - a) podávání svátosti
 - b) kázání
 - c) bohoslužby
2. V betlémské kapli se kázalo
 - a) německy
 - b) latinsky
 - c) česky
3. Jak se taky říkalo Betlémské kapli?
 - a) chalupa
 - b) stodola
 - c) kostel
4. Ve kterém roce bylo zakázáno kázat
 - a) 1402
 - b) 1412
 - c) 1409

B/ ROZHODNI, KTERÁ VĚTA JE PRAVDIVÁ

1. Jan Hus chtěl v Kostnici obhájit své učení.	A	N
2. Jan Hus si chtěl zachránit svůj život, své názory odvolal.	A	N
3. Jan Hus byl prohlášen za kacíře.	A	N
4. Jan Hus byl upálen na břehu řeky Rýna.	A	N
5. Proti upálení protestovalo 542 českých šlechticů	A	N
6. Symbolem Husitů byl kalich.	A	N
7. Státní svátek slavíme 6.7.	A	N

STÁTNÍ SVÁTEK

1. LEDEN

Den vzniku samostatné
ČESKÉ REPUBLIKY

1. 1. 1993 došlo k rozdělení
Československa na dva samostatné státy

Na hranici s kacířem!

Jak lstí upálili mistra J. Husa

Napsala Helena Čtvrtečková
Ilustroval Jan Kvasnička

V červenci to bude 600 let, co skončil na hranici jeden z nejznámějších středověkých Čechů. Proč? Dovolil si kritizovat mocnou církev! Mistra Jana Husa tehdy tak popudila, že obětoval vlastní život! Přenes se teď do jeho doby. Jen tak zjistíš, co se vlastně stalo!

Píše se 6. července 1415 a v Kostnici (dnes v jihovýchodním Německu), kam tě Časostrojek poslal, je pěkné dusno. A bude ještě hůř! Před církevním soudem právě bojuje o život český kazatel Jan Hus. Myslí si, že má ještě šanci, ale biskupové s ním už nechtějí diskutovat. Někoho, kdo tvrdí, že je církev zkažená, nemohou potřebovat! Koneckonců možnost vyhnout se plamenům dostal. Několikrát ho vyzývali, aby své názory odvolal. On však tvrdohlavě stojí za svým. „Ne-

odvolám,” opakuje hrdě i nyní. Podepsal si rozsudek smrti. Dřevo na hranici se už chystá, mistrova poslední hodina se blíží. Rád by ti ale ještě povypprávěl svůj příběh...

Chudý kluk z vesnice

Usaď se, cizinče, a poslouchej, snad jednou lidem budoucím dosvědčíš, jak to všechno doopravdy bylo. Narodil jsem se asi v roce 1370, přesně to nevím, v malebné vesničce na Šumavě. Husinec se jmenuje a najdeš ji poblíž Prachatic. Tatínek byl drobný sedlák a maminka se starala o domácnost. Moje rodina byla velmi chudá. Představ si, že

jsme neměli peníze ani na nádobí. Když jsem chtěl jíst hrách, udělal jsem si z chleba takovou lžici, kterou jsem nejdřív snědl kaši, a pak jsem zhltal i tu lžici.

Pilný spisovatel

Mistr Jan Hus napsal za svůj život celou řadu knih a spisů. Psal i ve vězení, kde víc než půl roku čekal na rozhodnutí sněmu. Jeho nejznámějším dílem je rozsáhlý spis O církvi, který by tě ale nejspíš nudil. Zajímavější by se ti možná zdál spisek Proti bule papežské, kde se pěkně obouvá do církve kvůli prodávání odpustků. Nejvíce by tě nejspíš bavila knížka Dcerka, ve které rád mladým dívkám, jak ctnostně žít!

Ⓢ O papeži Janu XXIII., který svolal kostnický koncil, se říkalo, že to byl pěkný intrikán a ne-
bál se jít přes mrtvolu. Doslova

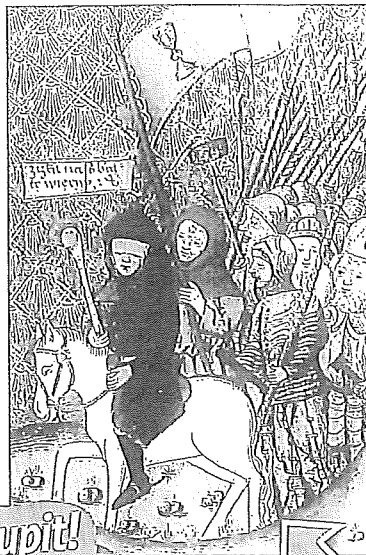
Neposedná husa

Do školy jsem chodil nejprve v Prachaticích. Maminka velmi dbala o mé vzdělání. Občas přinesla našemu školnímu mistrovi nějakou dobrotu. **Jednou pro něj dokonce vykrmila husu.** Dala si ji živou do košíku i s několika koláči a víš co? Ta husa po cestě vyskočila a uletěla.

**Hříšník si nemůže
odpuštění jen tak koupit!**

To bylo neštěstí, jak maminka plakala. Mistr si musel vystačit s koláči. Na studia do Prahy jsem se ale i tak dostal. **Léta Páně 1393 jsem se stal bakalářem Karlovy uni-**

☺ Husův popel skončil v řece Rýn. To proto, aby ho jeho příznivci nemohli chodit nikam oplakávat

**verzity a o tři roky
později i mistrem svo-
bodných umění (dnes
byste řekli magistrem). Po
vysvěcení na kněze v roce
1398 jsem začal vyučovat
na univerzitě. A nakonec
mě zvolili i rektorem
(ředitelem) celé školy.**

Zapálený kazatel

V té době jsem se pohroužil do zkoumání filozofických i teologických knih. Došlo mi, že mnoho kněží zapomnělo na to, že jsou jen zástupci Boha na zemi. Myslím si, že mají právo o všem rozhodovat – třeba

Ktož jsú boží bojovníci

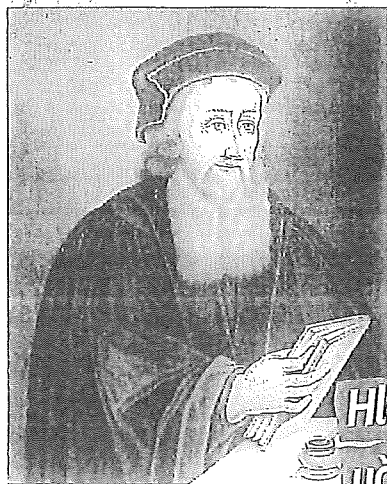
Určitě víš, že upálení mistra Jana Husa vyvolalo mezi Čechy vlnu nevole. Jeho učedníci si začali říkat husité. Doplň do vět správně vybraná slova a připomeň si, jak to s husity bylo.

- ① Husité chtěli nápravu církve. Svě požadavky sepsali do tzv.
- ② Husitská revoluce začala 30. července 1419 tzv., vyhozením konšelů z oken Novoměstské radnice. Skončila bitvou v roce 1436.
- ③ Hlavním husitů byl Jan z
- ④ Mezi nejslavnější husitské patří například bitva na nebo u, kde nepřátelští vojáci uvízli v
- ⑤ Symbolem husitů byl Představoval přijímání pod obojí – krve i těla Krista.

defenestrací, bitvy, Trocnova, kalich, velitelem, bahně, čtyř pražských artiklů, Žižka, u Lipan, Sudoměř, Vítkově

o tom, komu Bůh odpustí. Říkají lidem, ať žijí v chudobě, skromnosti a odříkání, a přitom jim samotným jde jen o peníze a moc. Řada z nich nedodržuje celi- bát – mají milenky i děti. **Takového kněze, který nectí boží zákony, podle**

☉ Viklef tvrdil, že církev není třeba. A to byla pořádná troufalost!

Boj o odpustky

Vše se ještě zhoršilo v roce 1412, když král povolil v Praze prodávat speciální odpustky vyhlášené papežem

**Hledej pravdy, slyš pravdu,
uč se pravdě, miluj pravdu,
braň pravdu až do smrti**

mne nemusí věřící poslouchat!

Kázal jsem o tom v pražské Betlémské kapli. Inspirací mi byl anglický reformátor Jan Viklef (1320–1384). Ten taky kritizoval morální úpadek, blahobyť a velké bohatství církve. Pak ale římská kurie (nejvyšší představitel církve) označila Viklefovo učení jako kacířské a já se dostal na seznam hlídaných osob.

Janem XXIII. Ptáš se, co to bylo? Listiny, které odpouštěly věřícím hříchy. Chápej, o odpuštění přece rozhoduje Bůh, a ne církev! Navíc všichni věděli, že peníze z prodeje odpustků chce papež použít na křížovou výpravu proti neapolskému králi, který se mu znelíbil. Postavil jsem se ostře proti tomuto

kupčení. K mému názoru se přiklonili i někteří další Pražané a studenti. Král se bál povstání, a tak pro výstrahu tři z nich zatkl a nechal je popravit. Mně pak papež zakázal sloužit mše. Odjel jsem proto z Prahy do jižních Čech a přednášel prostému lidu tam.

Cesta na koncil

Jenže tím mě potíže neskončily. Římský císař Zikmund Lucemburský, bratr našeho krále

Víš, že?

Papež Jan Pavel II. v roce 1999 prohlásil, že lituje Husovy kruté smrti. Očistil jeho jméno a uznal ho reformátorem církve.

Václava, mě na podzim loňského roku vyzval, abych se dostavil do německé Kostnice na koncil (církevní sněm) a své učení tam obhájil. Slíbil mi, že mi dá glejt, ochrannou listinu, který mi zaručí volnou cestu do Kostnice i z ní. Potěšilo mě to, doufal jsem, že budu mít šanci o svých názorech diskutovat a vše vysvětlit. Jak to dopadlo, už víš.

☉ Zikmund Lucemburský se stal po smrti bratra v roce 1419 i králem českým. Postavil se proti husitům

Hned po příjezdu mě poslali do vězení. V církevních záležitostech totiž světské právo neplatí. Glejt byl k ničemu. Věc byla vlastně rozhodnutá, ještě než jsem přijel. Říkali mi, odvolej a zachraň se. Nikdy! Pamatuj, cizinče, na má slova: „Hledej pravdy, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, braň pravdu až do smrti...“ Jen tak má svět smysl. Slyšíš? Popravčí už přichází. Sbohem, snad jednou lidé pochopí, za co jsem bojoval... □

Když se dva hádají...

Kostnický koncil (1414–1418) se nesešel kvůli tomu, aby soudil Husa. Církevní hlavouni se měli dohodnout, jak vyřeší papežské schizma (vícepapežství). V té době totiž neměli katolíci jen jednoho papeže, ale hned tři! A to nedělalo dobrotu. Všichni tři byli přesvědčeni o svém právu na svatý stolec. Nakonec bylo rozhodnuto, že bude zvolený úplně nový papež Martin V. Uznání celé Evropy získal ale až po roce 1417.

Napsala Tereza Sýkorová

Co víš o nejslavnějším českém knězi?

Když Jan Hus umíral na hranici, kam ho poslal církevní sněm za kritiku církve, doufal, že na jeho učení lidé nezapomenou. Nezapomněli. Brzy po jeho smrti vypukla husitská revoluce. A my dnes slavíme na počest Jana Husa státní svátek. Kolik toho o něm ale opravdu víš?

1 Na začátek něco jednoduchého. Nebo je to chyták? Kde se Hus narodil?

- a) V Sovinci.
- b) V Husinci.
- c) V Praze.

2 Husova rodina byla velmi chudá, neměla ani na nádobí. Jak si Jan poradil s chybějící lžící?

- a) Jedl rukama.
- b) Vyrobil si ji z chleba.
- c) Ukradl ji sousedům.

3 Husovým vzorem byl jistý anglický reformátor. Pamatuješ si jeho jméno?

- a) Jan Viklef.
- b) Martin Luther.
- c) Zikmund Lucemburský.

4 Kněz kritizoval církev hlavně za to, že věřícím prodává odpustky. Co to je?

- a) Listina, díky které mají být věřícímu odpuštěny jeho hříchy.
- b) Listina, která dokládá, že je věřící dobrý křesťan.
- c) Listina, která omlouvá věřícího z účasti na mši. Z důvodu nemoci, rodinné oslavy, zaspání apod.

5 Čemu se říká glejt?

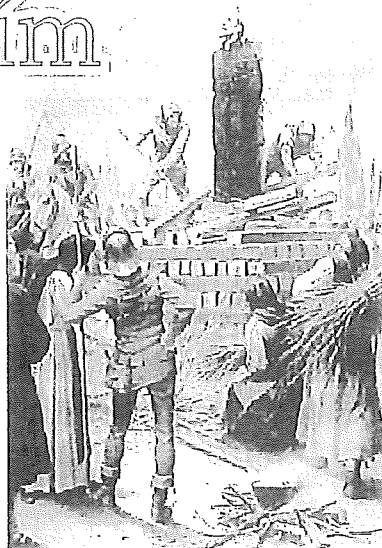
- a) Církevnímu sněmu.
- b) Ochramnému listu, obvykle vydanému panovníkem, který zaručoval bezpečnou cestu.
- c) Situaci, kdy je v čele církve ne jeden, ale tři papežové.

6 Husova kritika nenechala církev chladnou. Byl prohlášen za kacíře a upálen. Kde to bylo?

- a) V Kostnici.
- b) V Praze.
- c) V Rakvicích.

7 Co se stalo s Husovým popelem?

- a) Papež XXIII. si ho odvezl domů jako trofej.
- b) Vysypali ho do Rýna.
- c) Husovi přátelé ho odvezli do Prahy a uložili v Betlémské kapli.

8 Hus neodvolal své učení, a tak jej upálili. Víš, co se stalo s jeho popelem?

- 8** Upálení Jana Husa si každý rok připomínáme jako státní svátek. Slavíme ho hned po a) Dni boje za svobodu a demokracii.
- b) Dni české státnosti.
- c) Dni slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje.

9 Dokážeš doplnit Husův citát „Proto, věrný křesťane, hledej ?, slyš ?, uč se ?, miluj ?, braň ? až do smrti“? Které slovo patří místo otazníku?

- a) Boha.
- b) Pravdu.
- c) Lásku.

Vyhlášení výsledků!

Za každou správnou odpověď si přičti bod. Jak jsi na tom?

0-2 body Tak tohle je špatný výsledek. Hus tě ani trochu nezajímá. Přece jen to byl muž, jehož zbraní bylo slovo. Tebe ale nejspíš zajímají jiné zbraně. O hsitech toho víš určitě víc. Anebo tě tato kapitola dějin ani trochu nezaujala?

3-6 bodů Slušné skóre. Je vidět, že Jan Hus a jeho boj o změnu církve sice není tvoje oblíbené téma, ale snažíš se mu porozumět. A to se cení!

7-9 bodů Gratulujeme ti k parádnímu výsledku! Jan Hus určitě nebyl nejzábavnější nebo nejakčnejší postavou naší historie, ale ty si moc dobře uvědomuješ jeho význam. Tleskáme.

